

PLANINSKI VEŠTNIK.

Glasilo „Slov. plan. društva“

Štev. 12.

V Ljubljani, dne 25. decembra 1900.

Leto VI.

Potovanje na Severni rtič (kap).

Spisal Ivan Plantan.

(Konec.)

Na zahodnem delu Melarskega jezera sem si ogledal „Drottningholm“, kamor te popelje parobrod iz mesta v $\frac{3}{4}$ ure za 1 K (tja in nazaj). Vožnja mimo malih otokov in vil je jako prijetna in zanimiva. Semkaj hodi kralj s svojo obitelji na letovišče, ker je poleg grada velik vrt in tudi krasen park. Nedaleč od gradu stoji majhna palača v kitajskem slogu, in tudi gledališče je tamkaj. Dalje sem si ogledal še staro mestece „Vaxholm“ z dvema trdnjavicama na severni strani mesta, kraljevi grad „Ulriksdal“ in „Gripsholm“. Ta grad je sezidal Gustav Vasa. Služil je večinoma kraljem za ječo njih sovražnikov in tekmecev za kraljevi prestol. V gradu je shranjenih mnogo starih znamenitosti, dragocenosti in slik, katere si človek lahko ogleda za 1 K.

To je bil moj zadnji izlet, in dasi sem z veseljem ogledaval vse te velezanime in krasne gradove, vendar nisem mogel že skoro več hoditi, kajti bil sem štiri dni neprestano na nogah. Četudi bi bil prav rad ostal tu še en dan ali dva, moral sem se vsled utrujenosti odločiti, da odpotujem dalje proti jugu; tudi se je moj dopust že bližal koncu.

Odpoval sem torej dne 6. avgusta popoldne ob 8. uri 40 minut iz Stokholma v južno Švedsko in plačal 5 K za spalni prostor v vlaku. Spričo utrujenosti sem legel ob 10. uri zvečer ter prav do ranega jutra dobro spal. Na kolodvoru sem doživel pred odhodom nenavaden prizor, ki ga ne smem zamočati. Vstopila sta med drugimi tudi mlada poročenca, on v fraku in ona v beli atlasovi obleki z mirtnim vencem in zastorom na glavi. Spremilo ju je kakih 20 sorodnikov in prijateljev na kolodvor. Ko so se poslovili in je vlak zažvižgal, so počeli na peronu stoječi sorodniki in znanci škropiti iz pripravljenih papirnatih vreč

novoporočenca, da je bilo veselje. Vprašal sem, kaj ta nenavadna ploha pomenja, in rekli so mi: srečo za poročenca! V noči smo prevozili od Stokholma preko „Linköpinga“, „Norköpinga“ do Nassjöja 350 km in odtod v jutro proti jugu mimo „Alfvesta“, „Vislanda“, „Elmhulta“, „Hesleholma“, „Eslöfa“ in „Lunda“ 268 km in dospeli v „Malmö“ ob 9. uri dopoldne, torej po 12 urni vožnji. Peljali smo se mimo lepih gozdov, bogatega polja, raznih jezer in naselbin in zjutraj dospeli v glavno mesto provincije Skåne (Schonen), to je „Malmö“.

Kakor znano, je ta provinca najbogatejša cele Švedske in slovi po svetu radi izredno rodovitega svojega polja. Malmö leži ob Öre-Sundu in je jako lepo in bogato trgovsko mesto s 54.000 prebivalci. Tukaj živi v poletnem času tudi mnogo tujcev radi izbornih morskih kopeli in ker je življenje dokaj ceno. Govoril sem z raznimi potniki, ki so se jako pohvalno izražali o tem mestu in o življenju v njem.

Odtod smo prišli po dve uri trajajoči vožnji mimo otoka „Salholm“ v obširno in daleč v morje utrjeno luko mesta „Kjöbenhavn“ (Kopenhagen, Kodanj). Slišal sem, da so utrdbe pred luko požrle toliko denarja, da je med narodom in kraljem nastalo hudo nasprotje, in da se je narod radi teh izdatkov pri drugi priliki jako vidno in občutno maščeval. V luki je bilo mnogo vojnih in drugih ladij in parobrodov zasidranih, in po morju je plulo obilo najraznovrstnejših ladij proti luki in iz nje na vse strani. Ta živahni promet nam je takoj kazal, da je tukaj trgovina jako razvita, in da je Kjöbenhavn važna trgovska postojanka.

Mesto šteje 410.000 prebivalcev, torej za 135.000 več nego Stokholm in leži za otokom „Amager“ ob sundu, ki tvori tukaj v zavetju izborna naravno luko. Proti severu se razprostira vojna luka (Orlogshavn) in za trdnjavo „Fredrikshavn“ je nova prosta luka „Frihavn“.

Ko sem rešil svoj kovčeg iz velikega kupa prtljage na parobrodu, sem poklical nosača in potem droško, ki me je v hôtel „Angleterre“ na Kongens Nytorv, to je na kraljevem novem trgu v sredino mesta zapeljala. Hôtel je eden najboljših, četudi iz starejšega časa, in priznati moram, da se sme res vsakemu potniku radi izborne postrežbe in jako ugodne lege priporočati. Na velikem trgu pred hotelom je postajališče za tramvaj in za električno železnico, in človek se za par örov pelje, kamor mu drago. Na južni strani trga stoji velikanska zgradba v renesančnem slogu, to je „Kongenstheater“. Prav žal mi je bilo, da ni bilo takrat predstav, in zadovoljiti sem se moral samo z ogledavanjem velikih in krasnih prostorov tega gledališča. Sredi nasadov na trgu je postavljen spomenik kralja V. (na konju) iz 16. stoletja.

S tega velikega trga, ki ga obkrožujejo moderne in jako bogato okrašene palače, večinoma mramornate, vre živahen promet po 13 velikih cestah na vse strani mesta.

Ko sem bil ves trg prehodil, sem krenil v severno stran po jako široki cesti „Bredgade“, kjer vzbuja mnogo imenitnih palač po svoji lepi arhitektiki in velikosti pozornost tujčev. Komaj sem napravil kakih 40 korakov, zagledam na desni strani proti luki lepi trg sv. Ane (Anaplads), ki je na obeh straneh obsajen s košatim drevjem. V tej ulici imata Nemčija in Angleška svoji poslaniški palači, Avstro-Ogrska pa ima svoje poslaništvo nastanjeno v prvi levi prečni ulici „Droningens Twærgade“. Dalje se v Bredgadi nahaja jako velika palača grofa Schimelmana, ki pa je sedaj predelana za koncertno palačo. Kdor to palačo s krasno železno ograjo zagleda, mora misliti, da tukaj gospodari kak bogat aristokrat, kar je res nekdaj bilo; toda tudi grofovске palače imajo svojo usodo. Kako drastično nam slika n. pr. Kanal grande v Benetkah minljivost slave; kajti po palačah imenitnih in ponosnih velikašev bivše mogočne republike skladajo danes židje svojo raznovrstno šaro in robo! . . . Znamenita je dalje palača grofa Moltke-Bregentveda. V njej se nahaja zbirka nizozemskih slik, katere je zbral Morell sredi 18. stoletja. V tej ulici je tudi palača grškega kralja Jurja in cerkev sv. Friderika. Ta jako krasna in velika cerkev je zgrajena iz mramorja ter ima visoko kupolo, kamor je prost vstop. Imenujejo jo tudi mramorno cerkev. Šel sem tudi jaz po stopnicah više in više in prilezel v potu svojega obraza v notranji prostor nad kupolo. Odtod sem pa moral v neznosni vročini in soparici stopicati po ozkih stopnicah do vrha kupole, kjer je odzunaj majhen hodnik. Ko sem srečno došel na ta hodnik, sem bil pa odškodovan za obilo težav, kajti pred očmi se mi je razgrinjala krasna slika celega mesta, luke ter morja! Ostal sem četrt ure na vrhu, potem pa se vrnil po drugih stopnicah zopet na cesto. To pa ni bilo lahko; imel sem namreč mnogo truda v prostornem, a ne dosti razsvetljenem podstrešju, predno sem našel druge stopnice, ki so v temnem kotiču skrite. Ko sem gori lezel in tudi na vrhu prvih stopnic sem zapazil napis, da je povratek po teh stopnicah prepovedan; kajti stopnice so tako ozke, kakor v najvišjem stolpu katedrale v Milanu, kjer se dva človeka ne moreta drug drugemu izogniti. Bil sem že v skrbeh, da ne najdem drugih stopnic, vendar se mi je končno posrečilo. Prišel sem srečno v potu svojega obraza na tla in korakal sem počasi dalje po Bredgadi. Poleg te cerkve se nahaja jako lepa ruska cerkev s tremi pozlačenimi kupolami; nekoliko dalje je državna zbornica. Ta palača je bila pred 200 leti zgrajena kot opera, ko pa je l. 1884. kraljeva palača Kristiansborg pogorela, so nastanili v njej državni zbor. Omeniti mi je dalje malo katoliško cerkev sv. Ansgarija, katero sem tudi obiškal, potem kirurško akademijo, Frederiks-Hospital in francosko poslaništvo. Konec Bredgade proti severovzhodu so jako lepi nasadi in šetališča, ki se imenujejo „Esplanaden“, za temi pa citadela „Frederikshavn“ (Kastelet) ob morju. Sredi Bredgade je na desno proti morju dohod skozi Frederiksgade h kraljevi rezidenци „Amalienborg“, obstoječi iz štirih posamnih palač, sredi katerih je osemvoglat trg. Ta kraljeva rezidenca je bila v 17. stoletju zgrajena

za štiri plemenitaške rodbine in je kasneje prišla v last kraljeve rodbine, ki sedaj tukaj stanuje, odkar je velika palača Kristiansborg l. 1884. pogorela. Kralj stanuje v eni palači, prestolonaslednik v nasprotni, v eni palači so prestolna dvorana in reprezentacijske dvorane, in v četrti se nehaja ministrstvo za zunanje stvari.

Iz tega je pač razvidno, da ima malokatera ulica toliko zanimivih in imenitnih palač in zgradb kakor Bredgade.

Ko sem si bil ogledal ta kraljevi grad, sem se vrnil ob polpetih ves truden in lačen v hotel k obedu. Obedoval sem prav dobro in plačal pri table d'hôte 3 K. Jedilni listi so pisani v danskem in v nekaterih hotelih tudi v francoskem jeziku tako da se mora popotnik kolikor toliko navaditi jezika, ker drugače niti ne ve, kaj naroči, ali kaj dobi. Naš hotel je bil prenapolnjen s tujei, in jaz sem dobro sobo dobil le vsled brzogovnega naročila iz Stokholma. Popoldne, to se pravi proti 7. uri, sem krenil proti zahodu mesta; kajti svetovali so mi, da naj grem v Tivoli, kjer je raznotere zabave na obilico. Šel sem čez trg Kongens Nytorv po Östergadi, čez trg Høibroplad in potem naravnost proti novemu „Radhusu“, to je mestni hiši z visokim stolpom. Za tem poslopjem proti jugu je pa zahodni bulvar (vöstre boulevard), jako lepa in široka cesta. Na severnem koncu tega bulvara se razprostira krasni in zelo prostorni trg: „Radhuds-Pladsen“, obdan z velikimi palačami. Južno od tega trga je pa velikansko zabavišče Tivoli. Kar je v Stokholmu Djurgarden, to je Tivoli za Kjöbenhavn. Tukaj najde človek zabavo, kakršne hoče, in sicer jako fino, ne take kakor v Praterju na Dunaju. Vstopnine je 30 örov, in človek gre, kamor hoče v tem zelo velikem zabavišču. Tu je gledališče, javna telovadba, godba na vse strani, fine restavracije, žive podobe, plesišča, ribnik itd. Predstave se vrste ves popoldan in do pozne ure v noči.

Tukaj sem našel svojega znanca Brunšvičana, ki se je po morju prepeljal v Bergen in odondod v Kjöbenhavn, kamor ga je z magično silo vleklo; kajti navadno živi v malem mestu in je vesel, če pride v svet med ljudi. V proslavo tega slučajnega in veselega sestanka sva izpraznila par steklenic vina in si potem ogledala razna zabavišča v Tivoliju. Ko sva se o polnoči vračala v notranje mesto, je bilo še po vseh ulicah polno ljudi, kajti tudi tukaj se ljudje radi zabavajo in hodijo kasno v noč spat.

Drugo jutro sva se dogovorila z Brunšvičanom, da se snideva ob 12. uri v Thorwaldsenovem muzeju. Predno pa sem šel tja, sem si ogledal še razvaline impozantnega, l. 1884. pogorelega kraljevega gradu Kristiansborga. Jako obširno zidovje stoji na malem otoku in meji proti jugozahodu na velike angleške nasade. Pred zidinami proti mestu stoji velik spomenik kralja Frederika VII., ki je dal Danski ustavo. Po nasadih so razvrščene alegorične podobe krepkosti, modrosti, zdravja in pravice. Velikansko zidovje napravlja na človeka jako žalosten vtisk, kajti vse je v razvalinah, ožgano, brez oken, brez strehe in stropov. Razvalina sredi mesta! Neverjetno se vidi tujcu, da tako naobražen narod, kakor so Danci,

pusti stavbo velike arhitektonične vrednosti polagoma razpadati v razvaline. Poizvedoval sem in čul, da učenjaki niso edini, v kakem slogu naj se zopet zgradi. Toda ta izgovor ne velja; v 15 letih bi bili strokovnjaki že vendar lahko prišli do pametnega sklepa, kajti gotovo se ta stavba ne more v drugačnem slogu popraviti, kakor je bila iz početka zgrajena. Drugi pa pravijo, da je kralj itak preskrbljen glede stanovanja v Amalienborgu, in da je Danska izdala toliko za obmorske utrdbe Kjöbenhavna, da ne more starega gradu Kristiansborga več dostojno popraviti. Tako se maščujejo Danci!

Pri požaru niso poškodovani bili poleg gradu stoječi kraljevi konjski hlevi, grajska cerkev in orožnica. Tudi kraljeva knjižnica je bila ohranjena, in to je velika sreča, kajti spada med najbogatejše, ker ima 550.000 knjig in do 26.000 rokopisov.

Za razvalinami kraljevega gradu proti zahodu stoji svetovnoznani „Thorwaldsenov muzej“. V tem muzeju so shranjeni umotvori največjega kiparja vsega severa, Vojteha Thorwaldsena, ki vzbujajo vsled izredne svoje dovršenosti občudovanje vsakega omikanca. Umetnik počiva sredi muzeja v kamenitem grobu. Ni mogoče posamnih umotvorov v tem svetišču umetnosti popisati, kajti njih število sega nad 500, in človek le strmi, da je bilo mogoče enemu umetniku toliko natančno po življenju posnetih podob izgotoviti. Nikdar ne pozabim onih krasnih ur, ki sem jih preživel v tem po vsem svetu znanem muzeju, ki je ponos cele Danske. Ob 12. uri sva se srečala z Brunšvičanom in do 2. ure občudovala v pritličju kiparska dela, v prvem nadstropju pa umetnikove slike, knjižnico in hišno opravo.

Le nerada sva zapustila ta hram visoke umetnosti ter se obrnila proti jugu, kjer sva od daleč zagledala cerkev „Frelserkirke“, ki ima posebno čuden stolp. Ob zunanji strani tega stolpa (ne tako, kakor v monakovski Bavariji, kjer se je moj prijatelj skoro zadušil) se vijejo stopnice prav do vrha. Nastopila sva tudi to pot in prilezla po 397 stopnicah 90 m visoko do 5 m visokega Odrešenika, ki stoji na vrhu stolpa na veliki, 4 m debeli krogli. Ko sva si pritrdila klobuka, sva uživala s tega vzvišenega stališča krasen razgled južno po morju in proti severu po vsem mestu. Ker ni bil zrak nad morjem prav čist, nisva videla do švedske obali, kar je sicer navadno v dopoldanskih urah. Za ta razgled sva morala plačati vsak po 1 krono.

Korakala sva potem v hudi vročini skoz „Slotsholmgade“ mimo nove, jako lepe borze, preko mosta pred Kristiansborgom in prišla mimo Holmenskirke na trg Kongens Nytorv, kjer sva v mojem hotelu obedovala. Po obedu sva sedela nekaj časa v kavarni pri čaši mrzle limonade in čakala, da je največja popoldanska vročina minila. Potem sva po Gothersgade, ki prereže ves del mesta med luko in severozahodnim Nørrebro, prišla na vrt Rosenborg Have, kjer se nahaja kraljevi grad „Rosenborg“, ki ga je zgradil kralj Kristijan IV. V tem trinadstropnem gradu v renesančnem slogu s tremi stolpi se nahajajo

razne dragocenosti, biseri, orožje, obleka raznih kraljev. Jako zanimivo zbirko je lahko ogledati brezplačno. To je bila na mojem celem potovanju edina zbirka, ki sem si jo brezplačno smel ogledati, vendar sem dal za katalog 2 kroni.

Takoj onkraj severnega bulvara (Norrö Boulevard), nasproti „Rosenborgu“ leži „Botanisk Have“, to je botanični vrt, v katerem se nahaja kemiški laboratorij, mineralogični muzej, politehnika in zvezdarna. Za vrtom proti zahodu je pa velika občinska bolnica. Proti severovzhodu od botaničnega vrta je muzej za umetnost. Tu se nahaja državna zbirka jako zanimivih slik, kipov in bakrorezov. Drugo jutro sva si jo tudi ogledala.

Imela sva s tovarišem današnjega truda vsled obile hoje dovolj, vrnila sva se torej v mesto in v prijateljskem razgovoru pri čaši svežega plzenca mirno preživela večer ter šla kmalu spat, kajti drugo jutro sva morala nadaljevati svoje potovanje po mestu.

Dne 9. avgusta sva si ogledala „Kunstmuseum“ in na Nytorv proti jugu ležečo palačo „Charlottenburg“, ki je služila nekdanje za opero, sedaj pa je v njej akademija lepih umetnosti. V tej palači je imel Tkorwaldsen svoj atelije. Za palačo je poslopje za umetniško razstavo. Dalje sva si ogledala novo „Glyptothek“. To je velezanimiva, jako bogata zbirka starih in modernih kipov in slik, ki so razpostavljeni v 14 dvoranah, potem na zahodnem koncu Tivolija stoječo „Friedsstötten“, to je spomenik svobode, ki so ga Danci v spomin na leta 1778. priborjeno osebno svobodo tukaj postavili. Potem sva se z vozom peljala na zahodno stran v „Frederiksberg-Have“, to je kraljevi park, ki presega po velikosti in krasoti vse druge vrtove. Sredi tega parka je kraljevi grad Frederiksborg, v katerem je sedaj višje vojno učilišče; poleg gradu, ki stoji na griču in je z njega lep razgled po zahodnem delu mesta, je velik zoologičen vrt. Zunaj tega parka, na južnem robu njegovem, na cesti Ny Carlsbergve je pa „Gamle Glyptothek“, to je stara gliptoteka. Tukaj je v privatni posesti mecenata in bogatina C. Jacobsena zbranih toliko umotvorov iz starega veka vseh dob, da je 20 velikih dvoran z njimi napolnjenih. Ta zbirka ima mnogo več vrednosti nego marsikateri muzej. Ogledaš si jo lahko za 75 örov.

Popoldne sva se po obedu vrnila v sredino mesta in šla najprvo ogledat si najimenitnejšo, na cesti Nörrogade ležečo cerkev Frue Kirke. Cerkev je stolna in stoji že od l. 1201., vendar je že mnogokrat pogorela, in so jo morali vsled tega na novo graditi. Ta krasna bazilika je zgrajena na stebrih v grškem renesančnem slogu in ima v notranjih prostorih Thorwaldsenove iz mramorja izklesane podobe Krista in 12 apostolov, angela, ki drži v roki skoljko kot krstni kamen, več reliefov iz mramorja. Pred cerkvijo sta dve bronasti podobi Mozesa in Davida in nad vrati relief Ivana Krstnika v puščavi. Takoj za cerkvijo je pa univerza, ustanovljena že l. 1479. po kralju Kristijan I.^{em} Poleg univerze, ki jo dandanes pohaja do 2500 dijakov, je vseučiliška knjižnica in jako bogat zoološki muzej. Nedaleč odtod proti jugu stoji stolp Nikolaja (Nicolai Taarn), ki je tudi

zelo zanimiv; na vrhu, 55 m visoko je namreč znamenje za pravi čas, vidno celemu mestu. Na drogu se dviga ob 12. uri 55 min. opoldne velika krogla, točno ob 1. uri se pa spusti z droga doli ter da s tem astronomski pravi čas prebivalstvu na znanje. Ravno tako znamenje bi se tudi na ljubljanskem gradu lahko dajalo vsem onim, ki se za pravi čas zanimajo, in radi tega sem ta stolp tukaj omenil.

Odtod sva šla po Kristalgade na vzhodno stran in prišla do cerkve Svete Trojice (Trinitats kirke). Ta cerkev sama na sebi ni znamenita, in vendar jo vsak tujec gotovo obišče, kajti ima neko posebno privlačno silo, ki spominja na Benetke. Cerkvi je namreč prizidan takozvani Runde Taarn, to je okrogel stolp, ki je 36 m visok in 15 m širok, in ki nanj človek brez stopnic in, če hoče, tudi na konju pride. Kakor na Sv. Marka trgu stolp Campanille, ravno tako je tudi ta stolp zgrajen iz dveh zidov, namreč iz zunanjega in notranjega, med obema zidovoma je pa na obokih napravljena lepa, 5 m široka pot, ki se v stolpu polagoma vije do vrha. Ni torej čuda, da je ruski car Peter Veliki leta 1716. po tej poti gori in doli jahal konja, carica Katarina pa se z vozom, v katerega so bili štirje konji vpreženi, gori in nazaj peljala. Tudi z odprte terase na tem stolpu je lep razgled, kajti cerkev stoji na višini mesta, in če je vreme lepo, vidiš do švedske obali in v švedsko južno pokrajino. Plačala sva torej po 10 örov in prišla sva brez napora na vrh tega velikanskega in močnega stolpa in si tako tu sredi mesta ogledala krasno panoramo.

Obiskala sva potem še park na Norrö in Vestre Farimagssgade, kjer se nahajajo tudi vodovodne naprave za mestni vodovod. Odtod sva jo udarila peš mimo velikanskega Central-Hotela in Dagmar-gledališča, čez mestni trg in po sredi mesta na večer proti hotelu, kajti drugi dan je moral moj tovariš Brunšvičan odpotovati domov, in ker sva bila vsled neprestanega tekanja po tlaku in po stopnicah zelo utrujena, sva morala misliti na to, da prideva kmalu k počitku.

Sedela sva na noč pred hotelom „Angleterre“, mirno večerjala in pila pristnega plzenca in končno za razhodnjo še kozarec burgundca. Pri slovesu sva si obljubila, da si bodeva dopisovala in če mogoče še enkrat kako daljšo pot po belem svetu nastopila.

Drugo jutro sem šel zopet na delo, in sicer v narodni muzej na Frederiksholmkanalu, na zahodni strani kraljevega gradu Kristiansborga. Ta palača je bila prej stanovanje prestolonaslednika, ki pa se je l. 1884. po požaru Kristiansborga preselil v Amalienborg. Tu so nagrmadene znamenitosti vseh dob in narodov. Jako poučna zbirka ima tri oddelke: danski, etnografski in antični; zlasti prva dva sta velike vrednosti in zelo bogata. Našel sem po vseh 22 dvoranah mnogo tujcev, ki so z zanimanjem ogledavali to velezanimivo zbirko iz prazgodovinskih in poznejših časov. Danci imenujejo ta muzej kratko „Etnografisk museum“.

Popoldne sem se peljal po železnici proti severu mimo krasnih letovišč Lyugby in Hilleröd v Frederiksberg. Ta grad je služil prej za letovišče kraljev, sedaj

je pa tudi večinoma le nekak narodno-zgodovinski muzej, ki spominja na slavne, davno pretekle čase. Lega gradu in parka je krasna, in človek si želi, da bi utegnil v tem lepem kraju ob jezeru Frederiksborga par tednov počivati in krasoto narave uživati.

Ker je dve uri vožnje, sem se vrnil ob 6. popoldne zopet v Kjöbenhavn in sklenil, da odpotujem tudi jaz drugi dan proti jugu, kajti od samega gledanja in občudovanja narave in umetnostnih izdelkov so me bolele oči, od hoje pa noge. Kar je bolj važnega in zanimivega, sem si bil ogledal vse in si vtisnil lego mesta in njegovih znamenitosti dobro v spomin. Da nisem samo na ceste, trge in spomenike obračal svoje pozornosti, je pač umevno, kajti tudi ljudje in življenje so me istotako zanimali. Pri tej priliki moram omeniti, da sem videl v Kodanju na celem svojem potovanju najlepše ženske. Vse dame imajo jako fine obraze, so plavalase in krasne rasti, tako da se jih človek ne more nagledati. Ker se tudi jako okusno oblačijo, je pač umevno, da vsakega tujca, ki se kaj zanima za „lepoto“, naravnost očarajo. Upam, da mi moje rojakinje ne bodo tega objektivnega priznanja v zlo štele, kajti lepota Slovenk slovi vendar daleč po svetu in jih to nič ne boli, če so tudi druge dame lepe in dražestne.

Tukaj sem se kmalu osvedočil, da se sme Kjöbenhavn po vsej pravici prištevati med svetovna mesta, in sicer po svoji zunanosti, svojih arhitektonično krasnih stavbah, lepih ulicah, znamenitih umetnostnih zbirkah, katerih je več nego v drugih stolnih mestih, zlasti pa tudi po živahnem prometu in življenju prebivalstva.

Kakor v drugih severnih mestih, živijo tudi v Kjöbenhavnu jako dobro in veselo ter se šele po polnoči poizgubijo iz restavracij in zabavišč ter z raznih šetališč.

Ljudstvo je jako naobraženo in mirno ter spoštuje državno oblast brez ugovora. Videl sem v bližini luke vse črno strajkajočih delavcev vseh vrst; bilo jih je do 40.000, ki so se dan za dnem ondi zbirali, a se mirno med seboj razgovarjali ali časopise čitali. Nikdar ni bilo kakega prepira, in policist je hodil med njimi tako mirno in varno, kakor da bi bil med dobrimi prijatelji.

Sploh moram reči, da so ljudje najnižjih slojev veliko bolj naobraženi nego pri nas, in to po vsej Skandinaviji. Videl sem v Kristijaniji, v Stokholmu in v Kjöbenhavnu, da čitajo ne samo dekleta, ki vozijo male otroke v vozičkih na izprehod, med potjo in po raznih parkih časopise, temveč da tudi preprosti delavci, ko imajo opoldanski počitek, sedajo v kako senco in prebirajo politične liste. To je pač veselo znamenje splošne naobrazbe in splošnega zanimanja za javno življenje in priča, da se ljudstvo že v mladih letih pridno uči, ker bi drugače ne bilo mogoče, da zna malodane vsak človek čitati in pisati.

Na Danskem je sploh vsled imovitosti prebivalstva in velike plodovitosti zemlje jako veliko ljudskih šol; drugače je pa to v siromašni Norveški in Švedski po severnih krajih. Tam nimajo šol kakor na Danskem ali drugod po Evropi,

ker bi jih država in občine ne mogle vzdržavati. Imajo pa popotne učitelje, ki morajo nadomeščati to, kar so drugod redne ljudske šole, katerih tukaj radi velike oddaljenosti posamnih naselbin in vasi nimajo in jih spričo pomanjkanja denarja tudi ne morejo graditi. V Norveški velewa zakon, da morajo otroci od 8.—15. leta hoditi v šolo. Popotni učitelji poučujejo po deset do dvanajst tednov v enem kraju, in takrat se morajo vsi otroci učiti. Če bi ne bilo otroku veselje do učenja prirojeno, ne opravi bi tak popotni učitelj s svojim trdom prav nič; ker pa so otroci od doma že za učenje izpodbujeni in se radi in brez pritiska učijo, uspevajo veliko bolj nego naši učenci, ki po vaseh po 5—6 let hodijo v šolo klopi gulit in nazadnje znajo komaj svoje ime za silo zapisati. Česar se otrok uči v šoli, ponavlja doma v rodbini, ki mu pomaga, in tako se polagoma nauči z marljivostjo in prirojenim dobrim razumom več nego otroci po drugih krajih v ljudskih šolah. Ni torej čuda, če se širi naobrazba po vsej Skandinaviji navzlic velikim neprilikam zlasti v severnih krajih.

Povsod na Norveškem in Švedskem prodajajo časopise po cestah, in jih ljudje kupujejo brez izjeme ter jih kar javno čitajo.

Sram me je bilo, ko sem primerjal te razmere z našimi v Avstriji, kajti pri nas je skoro vse narobe; otroci na deželi hodijo brez veselja v šolo, se tudi navzlic poštemu prizadevanju naših učiteljev le malo nauče in se, ko dorastejo, za nadaljno naobrazbo nič ne brigajo, ampak navadno pozabijo še to, kar so se v šoli naučili. Ni se torej čuditi, da je potem zanimanje za javno in politično življenje tako neznatno, ko manjka temelja. Pa upajmo, da začnemo tudi v srednji Evropi in zlasti v Avstriji posnemati vrle naše skandinavske brate, ki nam lahko služijo v marsikaterem oziru za vzor!

Neverjetno se vidi človeku, da so prebivalci kamenite in revne Norveške glede splošne omike in naobrazbe nas „kulturne“ narode, ki smo razvoj omike od juga na sever posredovali, daleč že prekosili in nadkrilili. In vendar je to resnica, o kateri se potnik vsak dan lahko prepriča.

Skandinavci so ravno vsled svoje višje naobrazbe v svojih telesnih potrebah jako skromni, in kmet si izdeluje doma sam vse hišno orodje, hišno opravo, večinoma tudi obleko, in tako je prost in neodvisen od vsakega. Na to je pa seveda tudi že po prirodnih zakonih bolj ali manj navezan, kajti posamni kmečki dvorci so daleč drug od drugega postavljeni, in torej je življenje drugačno nego v naših vaseh, katerih pa na Skandinavskem ne poznajo.

Kmet si mora celo žito doma mleti na ročne mline. Ti mlini pa le napol zmeljejo žito, in kruh je zato čisto drugačen nego pri nas. Najbolj je sličen našim „mlincem“, to so do 20 cm široke testene plošče, ki so skoro prozorne. Te testene plošče pokladajo večinoma na prosene pleve v peč in potem hranijo pečene po 4—8 tednov, ker se ni bati, da bi se pokvarile. Tudi po najboljših hotelih je tak kruh gostu na ponudbo, vendar ne morem reči, da mi je posebno ugajal, ker ima okus, kateremu nismo vajeni. Začeli so pa sedaj po gostilnicah

in po mestih peči tudi kruh v hlebih in raznovrstno drugo pecivo, katero je pa še daleč za našim glede okusa in dobrote.

Navadna hrana v Skandinaviji je močnat sok, krompir, slaniki, mleko, „smörbrod“ in redkokdaj goveje meso; ni čuda, da so ljudje ob taki naravni in nepokvarjeni hrani tudi jako zdravi in čili. Opojnih pijač se vzdržujejo, in celo ribiči, ki ribarijo na Lofotih ali drugod, ne marajo žganih pijač in pijejo le čaj, da se ogrejejo po napornem delu.

Ker ima Norveška jako malo plodonosne zemlje, mora iz Danske, Angleške in na severu z Ruskega žito uvažati. V tem oziru sta Švedska in Danska na boljšem, ker imata izvrstno zemljo, ki jima več rodi, nego sami potrebujeta, in vsled tega lahko žito izvažata.

V vseh treh deželah, to je v Norveški, Švedski in Danski sem videl, da tudi kmetje strogo pazijo na snažnost v svojih hišah in okrog njih. Sila sem se čudil, ko sem zapazil, da imajo kmečke lesene hiše velika okna in pri vsakem oknu lep, bel, s čipkami obrobljen zastor. Vidi se, da Skandinavke na to gledajo, da je hiša, to je soba snažna in da tudi na zunaj kaže čedno lice. Skandinavci ljubi luč, zrak in svobodo; zaradi tega si napravljajo prostorne hiše z velikimi okni. Da napravljajo taki prostori jako ugoden vtisk na tujca, je pač lahko umevno.

Dal Bog, da bi tudi naš kmetič kmalu prišel do spoznanja, da sta svetloba in zrak neobhodno potrebna in za razvoj telesa in duha največjega pomena, ker potem se bo otresel podedovanih in nezdravih predsodkov in počel bo tudi on večja okna v svojih hišah delati in prostore v večjih merah graditi. Dandanes je žalibože naš kmet nastanjen v tako majhnih izbah, da mu manjka zraka in svetlobe, in da se je čuditi, da more v takih nezdravih in nezadostnih prostorih živeti.

Skandinavci je dobrega srca in poštenega vedenja ne le proti ljudem, temveč tudi proti živali, na katero silno strogo pazi in ji gradi lepe, prostorne hleve. Videl sem v raznih krajih, da je živina lepo rejena in oskrbljena ter gospodarju tudi pokorna.

V dokaz, kako Danci skrbijo za konje, sem omenil že v popisu pota od Gjedsra proti Kodanju, kjer sem videl konje na polju pri oranju angleško opravljene. Ko sem se pa več dni mudil v Kodanju, sem zapazil, da ima vsaka droška štirinogato kozico, ki se da zložiti in pod nogami izvoščeka prav lahko shraniti. Premišljeval sem, čemu bi bila taka kozica, in ko sem šel malo dalje, sem videl, da na to kozico pokladajo bodisi seno ali pa leseno posodo z ovsom. Danci torej ne mučijo konj z vrečami, kakor jih pri nas v Avstriji privezujejo konjem črez nosnice, da uboga žival komaj diha, pa tudi ves prah, kar ga je v ovsu, dobiva v nosnice. Ta navada danskih izvoščekov jasno priča, kako lepo skrbijo za svoje konje in da jih ne mučijo. Tudi nisem nikjer zapazil na vsem svojem potovanju po Skandinaviji, da je kdo po živini z bičem udaril.

Kako pa se v tem pogledu godi živini v južnih evropskih deželah? Kolikor bolj pride človek na jug, tem več surovosti opaža proti živini. Take malenkostne stvari nam jasno pričajo, da ima skandinavski narod jako dobro in plemenito srce in da se tudi v tem pogledu razlikuje od južnih narodov. Mislim, da se nikdar še ni pripetil na Skandinavskem slučaj, da bi policija morala radi trpinčenja živali posredovati. Umevno je torej, da potujejo olikani ljudje v novjšem času, ko ni oddaljenost pravzaprav nobena ovira več, vedno v večjem številu po Skandinaviji, kajti ondi ne najdejo le prekrasne prirode, temveč ondi pridejo tudi med pošten, visoko naobražen in vsega občudovanja vreden narod, ki ljubi svojo, četudi revno rodno zemljo in zlato svobodo.

Taki čuti so se mi vtisnili v srce konec potovanja, in za trdno sem namenjen, če mi Bog da zdravje in potrebnih, bodisi avstrijskih ali skandinavskih kron, da pojdem, predno odpotujem na oni svet, odkoder ni povratka, še enkrat v blaženo to deželo polnočnega solnea.

Dne 11. avgusta v jutro ob 7. uri sem se poslovil od krasne metropole danske in se preko Öresunda v dreh urah prepeljal v Malmö in odondod po železnici do najjužnejše postaje švedske Trelleborg. Tukaj smo se vkrcali na nemški poštni parobrod „Imperator“, ki je jako velik in sila bogato opremljen, in v 5 urah smo prišli preko jako nemirnega Vzhodnega morja popoldne ob polštirih v luko Sasnitzhafen, ki je na vzhodnem delu otoka Rügen.

Otok Rügen je, kakor znano, iz krede, in od daleč se že svetijo navpične bele stene vzhodne strani njegove. Luka je neznatna in železnična postaja takoj pri luki.

Ob štirih se je brzovlak odpeljal iz Sasnitza in sicer preko Stralsunda. Tukaj so vlak zapeljali na parobrod, ki ga je čez 2250 široki „sund“ prenesel zopet na kopno, in potem je šlo proti Berlinu, kamor sem po šesturni vožnji srečno ob poldesetih po noči dospel. Tukaj sem večerjal in ob 11. uri se odpeljal do Tešina.

V Tešinu nisem dobil v jutro ob 3. nobene zveze za nadaljno pot. Ostal sem torej na kolodvoru in, ko sem izpil čašo kave, sem hotel v čakalnico prvega razreda in ondi do brzovlaka počakati. Iskal sem povsod vratarja, ali ni ga bilo najti nikjer; tudi saksonski konduktar mi ga je pomagal iskati, toda zaman, in mož je imel prav, ko je rekel: „Eine schöne Wirtschaft“. Jaz sem se njezil radi te malomarnosti in šel do službujočega uradnika in ga vprašal, zakaj da je čakalnica zaprta, in kje da je vratar. Ta uradnik pa je imel jako čudne nazore; rekel mi je, da naj grem v čakalnico II. razreda, ki je gotovo odprta. Ko sem mu pa svoj potni listek prvega razreda pokazal, mi je dejal, da se čakalnica prvega razreda odpre le o posebnih prilikah. Izprevidel sem, da je uradnik, čeprav še mlad po letih, vendar pravi uzor „starega birokratskega cofa“, ki se v blaženi Avstriji še povsod ščeperi. Kategorično sem toraj zahteval, naj mi nemudoma odpre čakalnico prvega razreda, ali pa mi predloži knjigo, da vpišem radi

tega brezobzirnega postopanja svojo pritožbo. Povedal sem mu tudi prav razločno, da ima sedaj, ko sem jaz Slovenec se povrnil s Severnega rtiča, tisto posebno priliko, da mi odpre čakalnico, in mož, ki je bil prej tako trdosrčen, je takoj odjenjal, ko je videl, da ne poznam nobene šale in zahtevam z vso odločnostjo svojo pravico. Povedal sem mu končno še, da naj si da svojo iznajdbo glede porabe čakalnice prvega razreda po vseh deželah patentovati, ker jaz nisem še nikjer kaj enakega našel.

Tako sem, še na meji avstrosaksonski stoječ, imel lepo priliko prepričati se, da se ni med tem časom, kar sem po severnem robu Evrope v Ledenem morju ribaril, „birokratski cof“ avstrijski prav nič zmanjšal, ampak da vlada na železniških postajah še vedno ista stara malomarnost kakor pred mojim odhodom. Bolelo me je v srcu, da sem moral ravno pri prvem koraku v Avstrijo po štiritedenskem potovanju tako neprijetno iznenadenje doživeti. Pa čakalo me je tukaj v Tešinu še nekaj drugega. Takoj po prihodu na kolodvor sem vprašal one zaspane služabnike, kar sem jih ravno našel, kdaj se odpelje prvi brzovlak na Dunaj, in povedali so mi, da pojde po četrti uri zjutraj. Ko se je ta ura približala, sem dal prtljago zanesti v kupé in sedel sem, hoteč kmalu zaspati, ker sem se celo noč po železničnih vagonih premetaval in nisem še nič spal. Ogleдам si pa malo bolj natanko kupé in vidim, da je tako slab, da ni mogoče, da bi kak brzovlak vozil tak vagon po svetu. Pokličem izprevodnika in ga vprašam, ali je res brzovlak, in on mi pove, da je to poštni vlak, ki vozi skoro 8 ur dalje na Dunaj nego brzovlak. Izkrca sem se zopet iz tega nesrečnega vlaka, vzel finančnega slugo, in ta mi je mojo prtljago zanesel v mesto, kjer sem najel v hotelu sobo in sem do 11. ure pošteno spal. Odpeljal sem se potem ob 12. uri opoldne z brzovlakom in prišel ob 9. uri zvečer na Dunaj, kjer sem dva dni počival in se zopet okrepčal.

Na Dunaju sem imel prav lepo priliko, prepričati se o veliki razliki, ki je med življenjem v Stokholmu, Kodanju in Berlinu in življenjem na Dunaju. Tam po dnevu in zvečer do polnoči na cestah najživahnejše gibanje, napolnjena zabavišča in vse polno tujcev, tukaj pa pri belem dnevu napol prazne ulice, prazni hoteli in zvečer popolnoma zapuščene ulice kakor v kakem malem mestecu! Naš Dunaj je res veliko mesto, toda velikomestnega značaja pa nima in ga tudi ne bo še kmalu imel. Dal Bog, da se kmalu izpremene razmere!

Z Dunaja sem se vrnil dne 13. avgusta v ožjo svojo domovino, kamor sem prinesel obilo spominov na srečno dovršeno in nepozabno mi popotovanje na Severni rtič. Prevozil in prehodil sem 7500 km.

Komur dopuščajo razmere, naj se na to pot čimpreje odpravi, nikdar mu ne bode žal!

Društvene vesti.

Veselo in srečno novo leto v 19. stoletju želimo vsem častitim članom in sotrudnikom. Dober veter!

VI. letnik „Plan. Vestnika“ završujoč, prirčno zahvaljujemo vse pisatelje, poročevalce in novičarje za požrtvovalno in ljubeznivo sotrudništvo ter jih vljudno prosimo, naj tudi v bodoče prijazno zalagajo naše glasilo vsak po svojih močeh. Zelo si želimo vesti in poročil o turistikah širom slovenskih dežel; kajti radi bi bili v tesnejši zvezi z razmerami turističnih teženj po vseh krajinah. Tej naši upravičeni želji prav lahko ugodijo vsepovsod raztreseni društveniki. Zahvalni jim bomo mi, zahvalno tudi vse društvo za vsakovrstne podatke in napotke o pospeševanju društvenih namenov.

• Razen potopisov in krajepisov bi prav veliko koristili za spoznavanje naših dežel tudi spisi o ljudstvu, ki živi po naših planinskih krajih. Vsakega turista bi gotovo zanimalo n. pr. življenje gorenjskih Dolincev in Bohinjcev na Kranjskem ter Savincev in Pohorjanov na Štajerskem. Bitje in žitje naših gorjancev je še samorodno, izvirno, vse polno poezije in svojega naziranja. Sezi torej, kdor ima priliko in žilo, v ta živelj in predoči nam ga živo, pristno, da ga bolje spoznamo in se mu prilagodimo vsem v korist!

Uredništvo „Planinskega Vestnika“ prevzame s VII. letnikom tudi imenoma dosedanji vsetletni urednik, g. Anton Mikuš v Ljubljani. Njemu, prosimo, naj se odslej pošiljajo vsi našemu listu namenjeni spisi, poročila, vesti itd. pod naslovom: „Uredništvo „Planinskega Vestnika“. Ljubljana. Gledališke ulice 5. III.“

„Potovanje na Severni rtič“ smo v današnji številki završili. Velezanimivi potopis izide še ta mesec v ponatisku.

Za ta potopis se je vse zanimalo že pri predavanjih leta 1899., in to po pravici, ker ni le velepučen, nego tudi jako zabaven. Odbor si šteje torej v veliko zaslugo, da je pridobil spis za svoj list, in je prav iskreno hvaležen vrlemu popotniku na Severni rtič, da je njemu izročil prelepe spomine na svoje potovanje.

Prešernova slavnost. Naše društvo se je udeležilo slavnostnega obhoda narodnih društev po mestu in Prešernovega komersa v Narodnem domu, pri slavnostni seji pa je bilo zastopano po odposlanstvu.

† **Gd. Pintar Franc**, posestnik in gostilničar v Gornjem gradu, član naše „Savinske podružnice“, je preminil meseca novembra t. l. Pokojnik je bil jako požrtvovalen in delaven podpornik društvenih teženj. Slaven mu spomin!

† **Gd. Smola František**, oficijal c. kr. drž. železnice v Ljubljani in naš član, je umrl dne 30. novembra t. l. v Pragi, kamor se je bil šel zdraviti. Blagemu našemu prijatelju, rojenemu Čehu, časten spomin!

Gd. Fran Finžgar, naš član in sotrudnik „Plan. Vestnika“, je postal kurat v deželni prisilni delavnici v Ljubljani. Iskreno čestitamo!

Darilo. Gd. I. Mankoč v Trstu je podaril društvu 36 kron. Srčna zahvala!

Za češko koč so darovali v spomin pokojnemu dr. Karlu Chodounskemu člani Češke podružnice in drugi 1414 K. — Vsi prispevki za to koč znašajo dosedaj 6437 K 23 h.

Društveni večer dne 12. t. m. je privabil obilo članov in prijateljev našega društva, poslušat slovečega turista in potopisca g. Ivana Mlakarja, kateheta v Ljubljani.

„O nerodnežih in samorilcih med hribolazci“ je naznanil g. I. Mlakar, da bode govoril. No, kar je podal v eno uro dolgem predavanju, je daleč nadkrililo naznanilo. Opisal je resda docela novodobne nerodneže in samorilce in jim jo zasolil, kakor le on zna, a jedro njegovega predavanja je bilo popisovanje sveta, po kakršnem se giblje hribolazec. Na ledenike, snežnike, melove nas je povedel izkušeni turist ter nam razkazal z živo, krepko besedo pravilno in uspešno hojo po zračnih višavah, ki so pač neprijazne nerodnežem, trmoglavcem, nezmernežem, predrznežem, mehkuznikom, nikakor pa ne turistom, ki so previdni, razborni ter pokorni vodnikom, brez katerih pametni hribolazci ne smejo hoditi v gore.

Da minejo nerodnosti in samomori med hribolazci, je sestavil in prebral g. I. Mlakar četvero zapovedi za vse vrste turistov. Zapovedi so tako začinjene, da bodo vsakemu dišale, a nobenemu škodile.

Predavanje, kakršnega nismo še čuli v poučno-turističnem zmislu, in ki je doneslo našemu ljubljensku potopiscu neomejeno priznanje, priobči naš list v prihodnjem letniku.

Razstava amateur-fotografskih slik bode na društvenem večeru meseca januarja l. 1901. Obenem bo predaval g. doktor Vladimir Foerster o svojem letošnjem potovanju po Švici.

Nova podružnica se snuje v jako lepem okraju.

Častite podružnice prosi osrednji odbor, naj mu do sredi januarja l. 1901. sporoče svoje namere in načrte za prihodnje leto, da jih tudi on pretrese in se odloči za nje do občnega zbora.

Društvene izkaznice razpošlje osrednji odbor podružnicam konec tega leta.

Društvene legitimacije za brezplačno prenočišče v kočah je dalo društvo v letošnji turistični dobi 78 dijakom, in sicer: 35 gimnazijcem, 4 realcem, 9 učiteljskiščinikom, 19 visokošolcem in 11 iz drugih zavodov.

Bolgarsko turistovsko društvo, ki obstoji šele eno leto, je poslalo našemu društvu svoja pravila in prvo letno poročilo z dopisom, v katerem prosi, da bi mu naše bratsko društvo v zameno poslalo vsa letna

poročila in sploh vse dosedanje publikacije v to svrhu, da se bode moglo poučiti o našem delovanju. Dalje želi stopiti z našim društvom v tesno zvezo in pravi, da ga bo veselila zveza s „Slov. plan. društvom“, ki je v tako kratkem času toliko storilo v deželi dragih jim Slovencev in ki bo tudi nje s svojim zgledom navduševalo k delovanju in dragi Bolgariji, kjer bodo morebiti kdaj tako srečni, da sprejmo nas v goste.

Predsednik novemu društvu je gosp. I. Teodorov, tajnik pa And. Ivanov.

Slov. plan. društvo je takoj odgovorilo, da radostno sprejme predlagano zvezo, in je obenem poslalo svoje publikacije.

Zveza med Kamnikom in Lučami. Dežela kranjska si prizadeva že več let, da bi olajšala in pomnožila promet med Kamnikom in Lučami v Savinski dolini. Tudi Štajerci se zelo zanimljejo za ugodno zvezo s Kamnikom ter so dotični posestniki že izjavili, da radi brez odškodnine odstopijo sveta za napravo dobre ceste med obema krajema, ki bi stala do 50.000 kron. Velika važnost zaželjene ceste je obče priznana, da bi se pa tudi izvoljeni zastopniki javnih interesov zavzeli za zgradbo te ceste, ki bo tudi v turističnem oziru velikega pomena, je spisal in izdal pospeševatelj vsega dobrega in koristnega, g. prof. I. Frischauf, brošurico, v kateri opozarja slovenske poslance na zanemarjeno zvezo. Brošurici je naslov: „Ein vergessener Strassenbau. Ein Mahnwort an die slovenischen Abgeordneten.“ O njej izpregovorimo še več.

Razne vesti.

Panoramo z vrha Mont Blanca slika francoski slikar Dumontet po svojih lastnih fotografijah.

Dr. Kugy, znani turist iz Trsta, je prišel na Čanin (Monte Canin) črez greben Krnice. Lani je dospel po novem potu po

severoizhodnem hrbtu na Bolški Grintavec, na Montasio pa po južni steni.

Švicarski alpski klub je imel letos 44 podružnic in 6016 članov

Na Sântis (2504 m) nad Appenzellom je minolo leto polezlo nad 6000 oseb.

Gg. člane, ki imajo 2., 3. in 8. šte. letošnjega „Plan. Vestnika“ na razpolaganje, naj jih blagovolijo poslati osrednjemu odboru „Slov. plan. društva“, ki jih nujno potrebuje.

Prošnja. Vse prijatelje vljudno prosimo, da bi blagovolili nabirati novih članov in ustanovnikov. Društvo in vse njegove podružnice imajo polno lepih in koristnih namer in načrtov, za njih izvršitev pa potrebujejo denarja, denarja, denarja. Gani se torej vsak, pa pridobi našemu društvu in podružnicam gnotne podpore, da bo Slovencem prijetno bivati na svojih tleh, in da bode ugodno turistom gostom v naših krajih.

Člani osrednjega društva plačujejo članarino osrednjemu odboru v Ljubljani, člani vseh podružnic pa svojim odborom.

Članarina „Slov. plan. društva“ in njegovih podružnic znaša na leto 6 K; poleg tega zneska plača nov član tudi 2 K vpisnine. Ustanovnik plača enkrat za vselej 60 K.

„Plan. Vestnik“ prejemljejo vsi člani **brezplačno**. Nečlane stane na leto 4 K, dijake 2 K 40 h.

Društvena znamenja dobivajo častiti člani v društveni sobi v Narodnem domu v Ljubljani, pri podružniških odborih in pri gospodu Ivanu Sokliču, trgovcu Pod trančo v Ljubljani. Eno znamenje stane 2 K.

Brata Eberla,

pleskarja c. kr. drž. in c. kr. priv. južne železnice
v Ljubljani, v Franciškanskih ulicah št. 4,
prevzemata vsa v pleskarstvo spadajoča deko-
rativna, stavbinska in pohištvena dela.
Delo resno in fino, izvršitev točna in po najnižjih cenah.

JOSIP OBLAK,

umetni in gal. strugar v Ljubljani,
priporoča

svojo na novo urejeno delavnico za Florijansko
cerkvijo v ulicah na grad št. 7. v na-
ročitev vsakovrstnih strgarskih koščenih,
roženih in drugačnih izdelkov, katere
bode solidno in ceno izvrševal po načrtih ali brez njih.

Josip Maček

na Mestnem trgu v Ljubljani

priporoča svojo zalogo mnogovrstnih domačih in
tujih žganih pijač, kakor: pristen brinovec, sli-
vovko in tropinovec, I. vrste francoski in ogrski
konjak, rum in mnogovrstne druge likerje po
nizki ceni.

Restavracija Železnikova na Dovjem

preskrbuje tujcem in turistom vodnike, vozove
in prenočišča. Dobra jedila, pristna pijača in
prijazna postrežba.

FOTOGRAFIJA

je nedvomno najlepša in najkratkočasnejša
zabava!

Fotografski aparati

in sploh vsi drugi v fotografsko stroko
spadajoči predmeti za amaterje in za
strokovnjake so vedno v največji zalogi
na razpolago.

Pouk v fotografiranju za novince pre-
skrbim sam in brezplačno.

Čeniki so vedno brezplačno na razpolago.

Dalje priporočam svojo tovarniško zalogo
papirja ter pisalnih in risalnih
potrebščin.

JOS. PETRIČ,

v Ljubljani, na Sv. Petra cesti št. 4.

Ivan Soklič

v Ljubljani, Pod trančo št. 1,

priporoča svojo veliko zalogo **klobukov**, posebno **lodnastih** za hribolazce in lovce iz tvornice Jos. in Ant. Pichlerja, c. kr. dvor. založnikov. Članom „Sl. pl. društva“ znižane cene.

Franc Čuden,

urar v Ljubljani na Mestnem trgu,

priporoča svojo bogato zalogo vsakovrstnih žepnih in stenskih ur ter budilnikov. Vsi izdelki so priznani izvrstni in po ceni. Popravila se izvršujejo natančno in dobro.

✱ Cenovniki na zahtevanje brezplačno. ✱

Vinko Čamernik,

kamenosek v Ljubljani, v Slomškovi ulici št. 9, (zaloga spomenikov na Dunajski cesti nasproti bavarskemu dvoru),

priporoča svoj **kamenoseški obrt**, posebno za cerkvene in druge stavbne izdelke, marmorne plošče za hišno opravo i. t. d.

Solidno delo, nizke cene. Ceniki in obrisi na zahtevo zastoj.

Firme na steklo in vsakovrstne druge napise, izvirne diplome in vsakovrstna kaligrafska in litografska dela

izdeluje umetniško in celo

Vinko Novak,

umetni slikar in litograf

na Mestnem trgu št. 10 v Ljubljani.

HUGON IHL

v Ljubljani, Špitalške ulice št. 4,

priporoča

svojo veliko zalogo vsake vrste **suknenega** in **manufakturnega** blaga na debelo in na drobno po najnižjih cenah.

Vnanja naročila izvršuje hitro in natančno.

Tiskarna in kamenotiskarna

A. KLEIN & Comp.

v Ljubljani, v Špitalskih ulicah št. 5,

se priporoča

v naročitev vseh v to stroko spadajočih del in za zalogo raznih tiskovin.

GRICAR in MEJAC

v Ljubljani, v Prešernovih ulicah št. 9,

priporočata svojo bogato zalogo izgotovljene moške in ženske obleke ter najboljše perilo in zavratnice.

Zlasti opozarjata na nepremična **lodnasta** oblačila in plašče za **turiste**.

Naročila po meri se izvršujejo točno in ceno na Dunajn.

Ilustrovani ceniki se razpošiljajo franco in zastoj

Članom „Sl. pl. društva“ znižane cene.

Adolf Hauptmann

v Ljubljani, na Sv. Petra cesti št. 41.

Tovarna

oljnatih barv, firneža, laka in kleja.

Zaloga

slikarskih in plesarskih predmetov.

Engelbert Franchetti,

brivec v Ljubljani, Jurčičov trg št. 3,

priporoča slav. p. n. občinstvu svojo novo in elegantno urejeno **brivnico**.

Za dobro in točno postrežbo je najbolje preskrbljeno.

MARIJA PLEHAN,

svečarica in lektarica v Ljubljani na Sv. Petra cesti št. 63,

priporoča svojo veliko zalogo sveč ter mnogovrstnega medenega blaga in slaščice.

Kupuje med v panjih in vosek.

J. Bonač

v Ljubljani,

v Šelenburgovih ulicah

št. 5, naspr. nove pošte,

priporočam vjudno

svojo trgovino s

papirjem in s pisal-

nimi potrebščinami.

Vzorce papirja pošiljam

na ogled.

V svoji knjigovoznici

izdelujem vezi pre-

proste in najfinčje.

Prezvim izdelo-

vane vsakovrstnih

razglednic po fotogra-

fijah. 1000 lepih raz-

glednic 28—32 K.

Imam veliko zalogo

razglednic mesta

Ljubljane z različnih

strani.

10 najlepših razglednic

samih cerkev ljubljani-

skih za 66 h, s pošto

76 h.

Edina zaloga svinč-

nikov družbe sv. Cirila

in Metoda (iz Hard-

muthove tvornice).

Prekupnikom velik

popust.

Ivan Soklič

v Ljubljani, Pod trančo št. 1,

priporoča svojo veliko zalogo **klobukov**, posebno **lodnastih** za hribolazce in lovce iz tvornice Jos. in Ant. Pichlerja, c. kr. dvor. založnikov. Članom „Sl. pl. društva“ znižane cene.

Franc Čuden,

urar v Ljubljani na Mestnem trgu,

priporoča svojo bogato zalogo vsakovrstnih žepnih in stenskih ur ter budilnikov. Vsi izdelki so priznani izvrstni in po ceni. Popravila se izvršujejo natančno in dobro.

✦ Cenovniki na zahtevanje brezplačno. ✦

Vinko Čamernik,

kamenosek v Ljubljani, v Slomškovih ulicah št. 9, (zaloga spomenikov na Dunajski cesti nasproti bavarskemu dvoru),

priporoča svoj **kamenoseški obrt**, posebno za cerkvene in druge stavbinske izdelke, marmorne plošče za hišno opravo i. t. d.

Solidno delo, nizke cene. Ceniki in obrisi na zahtevo zastonj.

Firme na steklo in vsakovrstne druge napise, izvirne diplome in vsakovrstna kaligrafska in litografska dela

izdeluje umetniško in ceno

Vinko Novak,

umetni slikar in litograf

na Mestnem trgu št. 10 v Ljubljani.

HUGON IHL

v Ljubljani, Špitalske ulice št. 4,

priporoča

svojo veliko zalogo vsake vrste **suknenega** in **manufakturnega blaga** na debelo in na drobno po najnižjih cenah.

Vnanja naročila izvršuje hitro in natančno.

Tiekarna in kamenotiekarna

A. KLEIN & Comp.

v Ljubljani, v Špitalskih ulicah št. 5,

se priporoča

v naročitev vseh v to stroko spadajočih del in za zalogo raznih tiskovin.

GRICAR in MEJAČ

v Ljubljani, v Prešernovih ulicah št. 9, priporočata svojo bogato zalogo izgotovljene moške in ženske obleke ter najboljše perilo in zavratnice.

Zlasti opozarjata na nepremična **lodnasta** oblačila in plašče za **turiste**.

Naročila po meri se izvršujejo točno in ceno na Dunaju.

Ilustrovani ceniki se razpošiljajo franko in zastonj

Članom „Sl. pl. društva“ znižane cene.

Adolf Hauptmann

v Ljubljani, na Sv. Petra cesti št. 41.

Tovarna

oljnatih barv, firneža, laka in kleja.

Zaloga

slikarskih in pleskarskih predmetov.

Engelbert Franchetti,

brivec v Ljubljani, Jurčičov trg št. 3.,

priporoča slav. p. n. občinstvu svojo novo in elegantno urejeno **brivnico**.

Za dobro in točno postrežbo je najbolje preskrbljeno.

MARIJA PLEHAN,

svečarica in lečarica v Ljubljani na Sv. Petra cesti št. 63,

priporoča svojo veliko zalogo sveč ter mnogovrstnega **medenega blaga** in slaščice.

Kupuje med v panjih in vosek.

J. Bonač

v Ljubljani,

v Šelenburgovih ulicah št. 5, naspr. nove pošte,

priporočam vljudno svojo trgovino s papirjem in s pisalnimi potrebščinami. Vzorce papirja pošiljam na ogled.

V svoji knjigovoznici izdelujem vezl preproste in najhnejše.

Prevezem izdelovanje vsakovrstnih razglednic po fotografijah. 1000 tepih razglednic 28—32 K. Imam veliko zalogo razglednic mesta Ljubljane z različnih strani.

10 najlepših razglednic samih cerkev ljubljanskih za 66 h, s pošto 76 h.

Edina zaloga svinčnikov družbe sv. Cirila in Metoda (iz Hardtmuthove tvornice).

Prekupnikom velik popust.